

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЛІНГВІСТИКИ
Кафедра публічно-правових дисциплін



Матеріали Всеукраїнського круглого столу:

**«ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД
ЛЮДИНИ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ
ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

6 грудня 2018 року

Біла Церква
2018

СИМАКОВА С.І., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД ЗАСУДЖЕНОГО

Кримінально-виконавча система України за роки незалежності значно змінилася, стала більш відкритою для суспільства, виникло чимало громадських організацій, які співпрацюють з установами системи, надають їм допомогу. Помітно підвищився доступ громадськості як до статистичних даних, які відображають діяльність відомства, так і до відомчих документів, які регламентують її діяльність.

Механізм забезпечення прав засудженого в кримінальному процесі являє собою внутрішню узгоджену систему державних органів, громадських організацій, посадових осіб та громадян, залучених у сферу кримінального судочинства або тих, які відповідно до наданих їм повноважень можуть здійснювати на нього вплив. Діяльність даного механізму направлена на вирішення завдань кримінального судочинства та на охорону прав та законних інтересів учасників процесу. У вітчизняному кримінальному процесі систему цього механізму складають: суд, прокурор, захисник, Президент України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, спостережні комісії, міжнародні урядові та неурядові організації. Основною юридичною гарантією захисту прав і свобод людини, у тому числі і засуджених, виступає судовий захист. У випадку порушення прав і свобод людини держава зобов'язана забезпечити будь-якій особі ефективний засіб правового захисту. Він передбачений ст. 2.3 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Контрольна діяльність суду має вирішальне значення для забезпечення процесуально-правового статусу засудженого на стадії виконання вироку. Правозахисна функція цього органу проявляється у самому процесі здійснення судочинства: у засадах та принципах, яких суд повинен дотримуватись під час здійснення кримінально-виконавчого судочинства, у процесуальній формі. Повноваження прокурора на стадії виконання вироку спрямовані на запобігання порушенням законності щодо особи засудженого. Виявлення останніх можливе шляхом розгляду заяв і скарг засуджених, опротестування незаконних наказів, розпоряджень і постанов адміністрації установ, у яких засуджені відбувають покарання, установ для примусового лікування і перевиховання. Прокурор має право вимагати пояснень від посадових осіб з приводу допущених порушень, хоча, на нашу думку, доцільніше було б сформулювати вказане положення у вигляді обов'язку, а не права. У відповідності зі ст. 121 Конституції України нагляд за дотриманням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів, пов'язаних із обмеженням свободи громадян, покладений на прокуратуру [1]. На стадії виконання вироку, як і в усіх інших стадіях

кримінального судочинства, прокурор зобов'язаний прийняти, передбачені законом заходи до усунення будь-яких порушень закону, від кого б ці порушення не виходили. Предметом нагляду є додержання законності під час перебування осіб в установах виконання покарань, інших установах, що виконують покарання або заходи примусового характеру, які призначаються судом, додержання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку та умов тримання або відбування покарання особами у цих установах, їх прав і виконання ними своїх обов'язків.

Забезпечення права на захист та надання правової допомоги ст. 59 Конституції України покладає на адвокатуру [1]. Предметом правозахисної діяльності є надання правової допомоги конкретним фізичним та юридичним особам. У кримінальному процесі такою особою є і засуджений, якому гарантується право на надання кваліфікованої правової допомоги, яку може надати лише адвокат. У державно-правовому механізмі забезпечення в Україні конституційних прав і свобод людини та громадянина істотна роль належить Президенту України, який відповідно до ст. 102 Конституції України виступає гарантом прав і свобод людини й громадянина. Саме від його діяльності багато в чому залежить реалізація громадянами своїх конституційних прав і свобод. Так, Президент України згідно з п. 27 ст. 106 Конституції України здійснює помилування, чим і забезпечує правовий статус засудженого. Контроль за дотриманням прав і свобод людини й громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [1]. Його роль і авторитет в державі постійно зростають, про що свідчать численні звернення громадян із скаргами на порушення їх конституційних прав. Хоча рішення, які приймає Уповноважений, не мають юридичної сили, але він щорічно представляє доповіді парламенту, який приймає відповідні заходи до порушників закону. Свою діяльність Уповноважений здійснює на підставі відомостей про порушення прав і свобод людини та громадянина. Такі звернення подаються Уповноваженому протягом доби після вчинення порушення. За виняткових обставин цей термін може бути Уповноваженим продовжений до двох років. Звернення, які розглядаються судами, Уповноважений не розглядає. Громадський контроль за дотриманням прав засудженого здійснюється спостережними комісіями. Вони, згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах» від 01.04.2004, разом з органами і установами виконання покарань вносять до суду за місцем відбування покарання засудженими подання щодо: умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким; звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років [4]. На підставі інформації органів і установ виконання покарань ведуть облік осіб, умовно-достроково звільнених від відбування покарання, організовують громадський контроль за поведінкою цих осіб та проведення виховних заходів за місцем їх роботи (навчання) і проживання протягом невідбутої частини покарання.

Що стосується міжнародних організацій по захисту прав людини, то центральне місце серед всесвітніх міжурядових організацій по захисту прав людини займає Організація Об'єднаних Націй (ООН), згідно зі ст. 1 Статуту здійснення міжнародного співробітництва у заохоченні та розвитку поваги до прав і свобод людини є одним із основних завдань її діяльності. Щодо європейських міжурядових організацій по захисту прав людини, то провідне місце серед їх займає Рада Європи, яка включає: Європейський суд з прав людини (м. Страсбург) [3].

Засуджений на кримінально-процесуальній стадії виконання вироку, ухвали, постанови, зокрема, може застосувати для оскарження рішення національного органу наступні статті конвенції: 1) ст. 6, яка гарантує кожному право на справедливий та відкритий розгляд протягом розумного строку його справи неупереджений судом, встановленим законом; 2) ст. 13 – гарантує кожному право на ефективний правовий захист у відповідному національному органі та інші.

Отже, наша держава створила велику кількість різноманітних органів, які сприяють забезпеченню прав та законних інтересів її громадян, в тому числі і засуджених. Проте виникає також необхідність у налагодженні чіткої взаємодії між ними з метою здійснення ефективної та результативної правозабезпечувальної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19.10.73 р.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р.
4. Постанови Кабінету Міністрів України № 429 Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах» від 01.04.2004 р.

УДК 341.1

СОКИРИНСЬКА О.А., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РУХІВ ОПОРУ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ

Сьогодні багато говорять про «нові» конфлікти. Це вислів можна віднести до різних типів конфліктів: як «безструктурних», так й конфліктів що виникають внаслідок бажання до «самовизначення своєї самобутності» з боку націй та народів, які борються за своє самовизначення, свою самоідентифікацію. Те, що ці визначення даються у дужках свідчить, що до

ЗМІСТ

Нікітенко О.І., Крижанівська О.В. Адміністративно-правове-регулювання забезпечення права і свободи людини та їх гарантії	3
Вереша Р.В. Основні принципи конституційно-правового регулювання охоронних відносин	6
Сімакова С.І. Механізм захисту прав та основних свобод засудженого ...	9
Сокиринська О.А. Особливості правового статусу рухів опору під час збройного конфлікту у міжнародному гуманітарному праві	11
Мельник О.Г. Протидія корупції в країнах європейського союзу: досвід для України в умовах євроінтеграції	13
Кравчук К.І., Настіна О.І. Питання доцільності внесених змін до типового договору оренди землі в частині орендної плати	15
Настіна О.І. До питання земельної децентралізації і протидії корупції	16
Бровко Н.І. Корупція у системі освіти та її прояви: теоретико-правовий аналіз	17
Ковальчук І.В. Правове регулювання фінансового контролю: європейський досвід	19
Макарчук В.В. Гарантії державного захисту викривачів	22
Самойлович А.А. Запобігання корупції в українській армії	24